

Vides pārraudzības valsts birojs

Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045, tālr. 67321173, e-pasts pasts@vpvb.gov.lv, www.vpvb.gov.lv

Rīgā

15.03.2022

Atzinums Nr. 4-03/5/2022

Vides pārskata izstrādātājs:

Kurzemes plānošanas reģions, reģistrācijas Nr. 90002183562, adrese: Avotu iela 12, Saldus, Saldus novads, LV-3801, e-pasts: pasts@kuzemesregions.lv.

Plānošanas dokuments:

Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2021. – 2027. gadam

2022. gada 8. februārī Kurzemes plānošanas reģions Vides pārraudzības valsts birojā (turpmāk – Birojs) ir iesniedzis plānošanas dokumenta “*Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2021. – 2027. gadam*” (redakcija 2.0) (turpmāk – Programma) stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk – Stratēģiskais novērtējums) vides pārskata projektu (turpmāk – Vides pārskats). Programmu un Vides pārskatu izstrādāja Kurzemes plānošanas reģiona administrācija (turpmāk – Izstrādātāja).

Likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” (turpmāk – Novērtējuma likums) 23.⁵ panta sestā daļa noteic, ka Birojs sniedz atzinumu par vides pārskatu, ņemot vērā vides pārskata atbilstību normatīvo aktu prasībām un izraudzītā risinājuma pamatojumu, kā arī nosaka termiņus, kādos izstrādātājs pēc plānošanas dokumenta apstiprināšanas iesniedz kompetentajai institūcijai¹ – Birojam – ziņojumu par plānošanas dokumenta īstenošanas tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi, arī vides pārskatā neparedzētu ietekmi. Turpat noteikts, ka gadījumā, ja izraudzītais risinājums nav pietiekami pamatots, Birojs atzinumā norāda iebildumus, kas ņemami vērā, lemjot par plānošanas dokumenta apstiprināšanu.

Šis Biroja atzinums par Vides pārskatu sagatavots atbilstoši Novērtējuma likuma 23.⁵ panta sestās daļas prasībām, vērtējot izraudzītā risinājuma pamatojumu un tā ietekmes uz cilvēku veselību un vidi būtiskumu, un tajā ietverti iebildumi, kas ņemami vērā, lemjot par plānošanas dokumenta apstiprināšanu.

I Vides pārskatā ietvertā informācija un izraudzītā risinājuma pamatojums:

Plānošanas dokumenta Vides pārskats atbilstoši Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr.157 “*Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*” IV nodaļas “*Vides pārskatā iekļaujamā informācija*” (turpmāk – Noteikumi Nr. 157) 8. punktā noteiktajam ietver šādu informāciju:

¹ Likuma 6. panta pirmā daļa.

1. Plānošanas dokumenta galvenie mērķi, risinājumi un iespējamās alternatīvas

- 1.1. Programma ir reģionāla līmeņa vidēja termiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kas nosaka reģiona vidēja termiņa attīstības prioritātes, sasniedzamos mērķus un rīcības, kas vērstas uz Kurzemes plānošanas reģiona Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2015. – 2030. gadam noteikto stratēģisko uzstādījumu īstenošanu. Programma izstrādāta, ņemot vērā ES un nacionālos attīstības plānošanas un politikas dokumentus.
- 1.2. Vides pārskats ir izstrādāts, pamatojoties uz Biroja 2020. gada 14. aprīļa lēmumu Nr. 4–02/21². Stratēģiskā novērtējuma mērķis ir integrēt vides aspektus Programmas plānošanā un lēmumu pieņemšanā, lai veicinātu ilgtspējīgu attīstību. Vides pārskata izstrādes ietvaros ņemts vērā Kurzemes plānošanas reģiona pašreizējās situācijas raksturojums atbilstoši 2020. gadā veiktajam pētījumam *“Kurzemes plānošanas reģiona pārrobežu funkcionālo teritoriju un telpisko datu izpēte viedās specializācijas iespēju noteikšanai projekta SMART PLANNING ietvaros”*. Pašreizējās situācijas raksturojums pēc jaunizveidotā Tukuma novada iekļaušanas Kurzemes plānošanas reģionā³ ir papildināts, iekļaujot tajā informāciju arī par Tukuma novadu.
- 1.3. Programmā ir definētas septiņas vidējā termiņa attīstības prioritātes un viena horizontālā prioritāte:
 - 1.3.1. P1. Dinamiskas zināšanas.
 - 1.3.2. P2. Izaugsmes ekonomika.
 - 1.3.3. P3. Zaļā un droša attīstība.
 - 1.3.4. P4. Ilgtspējīga mobilitāte.
 - 1.3.5. P5. Pievilcīga dzīves vide.
 - 1.3.6. P6. Sociālā iekļaušana.
 - 1.3.7. P7. Kultūras potenciāls.
 - 1.3.8. P8. Aktīva sabiedrība (horizontālā prioritāte).
- 1.4. Lai sasniegtu izvirzītos mērķus, laika periodam līdz 2027. gadam Kurzemes plānošanas reģiona Programmā definētajām prioritātēm ir noteikti šādi rīcības virzieni:
 - 1.4.1. **Prioritāte P1. Dinamiskas zināšanas** tiks realizēta četros rīcības virzienos: 1) RV 1.1. Nepārtrauktā izglītība inovācijas kapacitātes veicināšanai, 2) RV 1.2. Darbam un dzīvei sabiedrībā nepieciešamās digitālās prasmes, 3) RV 1.3. Kvalitatīvas un uz cilvēku vērstas mūžizglītības pieejamība un 4) RV 1.4. Cilvēkkapitāla attīstība un cilvēkresursu racionāla izmantošana.
 - 1.4.2. **Prioritāte P2. Izaugsmes ekonomika** tiks realizēta septiņos rīcības virzienos: 1) RV 2.1. Konkurētspējīgas zilās ekonomikas attīstība, 2) RV 2.2. Zināšanu radīšana un uzņēmumu inovācijas kapacitātes veicināšana, 3) RV 2.3. Zaļais kurss – videi draudzīgas uzņēmējdarbības attīstība, 4) RV 2.4. Atbalsta pakalpojumu attīstība Kurzemes uzņēmējiem, 5) RV 2.5. Uzņēmumu digitālā transformācija, 6) RV 2.6. Uzņēmējdarbībai nepieciešamās infrastruktūras izveide un attīstība un 7) RV 2.7. Sabiedrības uzņēmējspējas veicināšana.

² Lēmums pieejams: <https://www.vpvp.gov.lv/lv/lemumi>

³ Jaunveidotais Tukuma novads no 2021. gada 1. jūlija iekļauts Kurzemes plānošanas reģionā. Ministru kabineta 2021. gada 22. jūnija noteikumi Nr.418 *“Noteikumi par plānošanas reģionu teritorijām”*. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/324290-noteikumi-par-planosanas-regionu-teritorijam> (skatīts 03.03.2022.).

- 1.4.3. **Prioritāte P3. Zaļā un droša attīstība** tiks realizēta tiks realizēta piecos rīcības virzienos: 1) RV 3.1. Ilgtspējīgas un efektīvas enerģijas ražošanas un izmantošanas veidu attīstība, 2) RV 3.2. Aprites ekonomikas ieviešana, 3) RV 3.3. Zaļās un klimatneitrālas politikas ieviešana, 4) RV 3.4. Dabas resursu ilgtspējīga apsaimniekošana un 5) RV 3.5. Pielāgošanās klimata pārmaiņām un efektīva reaģētspēja krīzes gadījumos (t.sk. infrastruktūra).
- 1.4.4. **Prioritāte P4. Ilgtspējīga mobilitāte** tiks realizēta trīs rīcības virzienos: 1) RV 4.1. Attīstības centru un novada nozīmes centru sasniedzamības nodrošināšana 2) RV 4.1. Mobilitātes, mikromobilitātes un efektīvas transporta sistēmas attīstība un 3) RV 4.3. Viedu mobilitātes risinājumu ieviešana reģionā.
- 1.4.5. **Prioritāte P5. Pievilcīga dzīves vide** tiks realizēta sešos rīcības virzienos: 1) RV 5.1. Inovatīvu, pieejamu un efektīvu pakalpojumu nodrošināšana, 2) RV 5.2. Atbildīga un vieda infrastruktūras attīstība un apsaimniekošana, 3) RV 5.3. Pārvalde kā palīgs un atbalsts iedzīvotājiem un uzņēmējiem, 4) RV 5.4. Integrēta pārvaldība reģiona attīstībai, 5) RV 5.5. Kurzeme kā pievilcīga mājvieta un 6) RV 5.6. Kurzemes tēla veidošana.
- 1.4.6. **Prioritāte P6. Sociālā iekļaušana** tiks realizēta četros rīcības virzienos: 1) RV 6.1. Sabiedrības veselības aprūpes uzlabošana un veselīga un aktīva dzīves veida veicināšana, 2) RV 6.2. Ilgtspējīgas un sabiedrībā balstītas sociālo pakalpojumu sistēmas ieviešana, 3) RV 6.3. Vienlīdzīgu iespēju nodrošināšana un 4) RV 6.4. Sociālās uzņēmējdarbības veicināšana.
- 1.4.7. **Prioritāte P7. Kultūras potenciāls** tiks realizēta piecos rīcības virzienos: 1) RV 7.1. Kultūras mantojuma saglabāšana, 2) RV 7.2. Kurzemes vēsturisko un mūsdienu tradīciju stiprināšana, 3) RV 7.3. Kultūras jaunievedumu un radošo nozaru attīstība, 4) RV 7.4. Kultūrtelpu dažādības stiprināšana un 5) RV 7.5. Kultūras komunikācija.
- 1.4.8. **Prioritāte P8. Aktīva sabiedrība** tiks realizēta divos rīcības virzienos: 1) RV 8.1. Vietas piederības sajūtas stiprināšana un 2) RV 8.2. Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības veidošana.
- 1.5. Saistībā ar plānotajām prioritātēm un attīstības virzieniem, kā arī plānošanas dokumenta iespējamām alternatīvām Birojs sniedz savu viedokli:
- 1.5.1. Saskaņā ar Novērtējuma likuma 1. panta 7. punktu un Noteikumu Nr. 157 8.7. punktu Vides pārskatā identificē, apraksta un izvērtē plānošanas dokumenta un iespējamo alternatīvu ietekmi uz vidi, ņemot vērā plānošanas dokumenta izstrādes mērķus un teritoriju, kura varētu tikt ietekmēta. Dažādu risinājumu novērtēšanas mērķis ir izvēlēties un pamatot piemērotāko risinājumu.
- 1.5.2. Birojs konstatē, ka konkrētajam plānošanas dokumentam alternatīvu novērtējums Vides pārskatā nav sniegts. Vienlaicīgi Birojs vērs uzmanību uz to, ka iespējamo alternatīvu novērtējums nenozīmē, ka būtu jānovērtē iespējamās alternatīvas Programmas izstrādei kā tādai (salīdzinot to ar esošo situāciju), bet gan, ka vērtējamās ir alternatīvas veidiem un pasākumiem, ar kādiem noteiktajos attīstības virzienos varētu sasniegt plānošanas mērķus. Turklāt alternatīvos risinājumus nav nepieciešams izvērtēt pilnīgi katram pasākumam, bet gan tiem, kas saistīti ar ietekmi uz vidi, kur apsvērtas un iespējamās alternatīvas. Plānošanas dokumentu izstrādes gaitā daudzveidīgi un dažādi risinājumi vienmēr tiek apsvērti, tostarp izstrādājot plānošanas dokumentam vairākas redakcijas, gala variantā pasākumu plānā iestrādājot tikai tos, kas novērtēti kā sasniedzamajam mērķim, situācijai un pieejamam finansējumam atbilstošākie. Stratēģiskā novērtējuma uzdevums ir šīs dažādās idejas un alternatīvas izgaismot un parādīt arī Vides pārskatā, salīdzināt tās

no vides ieguvumu viedokļa, pamatot, kādēļ tieši konkrētais pasākums izvēlēts kā pamatotākais. Tādēļ arī Noteikumu Nr. 157 8.7. punkts paredz, ka Vides pārskatā nepieciešams atspoguļot, kādi plānošanas risinājumi plānojuma izstrādes procesā vērtēti, un, veicot izsvērtu salīdzinājumu, pamatot konkrēto risinājumu (šajā gadījumā – konkrētās prioritātes ar pasākumiem) izvēli. Plānošanas dokumenta īstenošanas alternatīvu vērtējums ir neatņemama Stratēģiskā novērtējuma sastāvdaļa, kad salīdzinājumu kontekstā ar sasniedzamajiem mērķiem – jāatspoguļo, kā nonākts pie secinājuma, ka Programmā noteikto mērķu sasniegšanai nosakāmas tieši konkrētās atbalstāmās darbības.

1.5.3. Izvērtējis Vides pārskatu un ar to saistīto informāciju, Birojs secina, ka izstrādes gaitā Programma ir bijusi pilnveidota, t.sk. ir pilnveidota plānošanas dokumenta 2. redakcija, tomēr šādi risinājumi nav atspoguļoti Vides pārskatā kā plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamie alternatīvu varianti. Biroja ieskatā plānošanas dokumenta izstrādātāji šajā gadījumā pilnībā nav izmantojuši tās iespējas, ko sniedz Stratēģiskais novērtējums.

2. Esošā vides stāvokļa apraksts, īpaši teritorijās, kuras plānošanas dokumenta īstenošana var būtiski ietekmēt, un iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots

2.1. Vides pārskatā iekļauta informācija par esošo vides stāvokli, analizējot pieejamo informāciju par esošo vides stāvokli teritorijās, kuras plānošanas dokumenta īstenošana var būtiski ietekmēt:

2.1.1. Pēc 2021. gada administratīvi teritoriālās reformas Kurzemes plānošanas reģionā iekļautas Liepājas un Ventspils valstspilsētas, kā arī Dienvidkurzemes, Kuldīgas, Saldus, Talsu, Tukuma un Ventspils novadi. Kurzemes plānošanas reģions robežojas ar Rīgas plānošanas reģionu, Zemgales plānošanas reģionu, dienvidos – ar Lietuvas Republiku, kā arī – ar Baltijas jūru un Rīgas līci.

2.1.2. Kurzemes reģionā vairāk nekā 50% no kopējās platības aizņem mežu zemes, tāpēc mežsaimniecība un mežsaimniecība ir viens no galvenajiem Kurzemes pašvaldību specializācijas virzieniem. Mežu resursi ir būtiski reģiona attīstībai, tomēr saimnieciskās darbības intensifikācijas rezultātā novērojamas meža vides izmaiņas, novērojama mežu fragmentācija. Kā būtiskākais risks, kas apdraud ne vien mežu masīvu, bet arī mozaīkveida ainavu ar ievērojamu mežu īpatsvaru bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, Vides pārskatā minēta mežu fragmentācija, ko rada ceļu ekspluatācija un pārbūve. Ceļu būvniecības projektu ietvaros parasti tiek veikts ietekmes uz vidi novērtējums konkrētam ceļam vai tā posmam, bet reģionā, līdzīgi kā citur Latvijā, nav veikts kopējs esošo un tuvāko gadu laikā plānoto jaunbūvējamo un rekonstruējamo ceļu tīkla izvērtējums mežu teritorijās ainavas līmenī, to nozīmīgums sabiedrībai, ieguvumi un zaudējumi, kā arī ietekme uz bioloģisko daudzveidību.

2.1.3. No Kurzemes plānošanas reģiona kopplatības ~ 10% aizņem īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (turpmāk – ĪADT). Kurzemes plānošanas reģiona un tā piekrastē izveidotas 156 ĪADT deviņās kategorijās, no tām 4 aizsargājamās jūras teritorijas, 2 nacionālie parki (Slīteres nacionālais parks un Ķemeru nacionālais parks), 10 dabas parki, 61 lieguma teritorija, 2 mikroliegumu teritorijas, 38 aizsargājamo ģeoloģisko un ģeomorfoloģisko dabas pieminekļu teritorijas, 28 aizsargājamo dendroloģisko stādījumu teritorijas, 10 aizsargājamo aleju teritorijas un 4 aizsargājamās jūras teritorijas. Lielākā daļa (101 teritorija) no Kurzemes plānošanas reģiona ĪADT iekļautas Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju sarakstā *Natura 2000*. Programmā atzīmēts, ka Kurzemes plānošanas reģionā

novērojama augsta bioloģisko un ainavisko dabas vērtību daudzveidība, sastopama biotopu daudzveidība, t. sk. ES nozīmes aizsargājami biotopi, piemēram, purvi, upes, jūras piekraste u.c. ĪADT atkarībā no kategorijas esošā zonējuma var būtiski atšķirties atļautā apsaimniekošana, īpaši mežos, kur bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai ir būtiski saglabāt kokaudzi, t.i. nozīmīgi ierobežot koku ciršanu. Atbilstoši Programmā sniegtajai informācijai Kurzemes plānošanas reģionā ir liels skaits ĪADT, kuru apsaimniekošanai un dabas vērtību saglabāšanai atbilstoši normatīvajiem aktiem, būtu nepieciešams izstrādāt dabas aizsardzības plānus.

- 2.1.4. Nozīmīga loma Kurzemes plānošanas reģionā ir piekrastei gan ar ainavisko, gan ar rekreatīvo nozīmi. Piekraste ir viens no nozīmīgākajiem tūrisma piesaistes galamērķiem, it īpaši, Liepājā un Ventspilī. Vienlaikus piekraste ir nozīmīga dabas vērtība ar aizsargājamiem biotopiem un ES aizsargājamo dabas teritoriju *Natura 2000* tīkla vietām. Dabas resursu saglabāšanai un līdzsvarotai attīstībai Latvijā 2016. gadā ir izstrādāts plānošanas dokuments “*Valsts ilgtermiņa tematiskais plānojums Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai*”⁴. Minētajā tematiskajā plānojumā kā attīstāmas vietas pavisam tiek izvirzītas 60 vietas, bet, izvērtējot apmeklētāju plūsmas un to ietekmi uz piekrastes veģetāciju, 25 no attīstāmajām vietām tiek ieteiktas kā prioritāri attīstāmās vietas. Liela daļa no tām atrodas Kurzemes plānošana reģionā.
- 2.1.5. Vides pārskatā kā vērtība minēti izteiksmīgi ainavu areāli reģionā, piemēram, Abavas senleja un Embūtes pauguriene, tāpēc ļoti svarīga ir ainavu vērtību areālu apzināšana, kartēšana un saglabāšana. Izstrādājot ĪADT dabas aizsardzības plānus, ir iespējas paredzēt gan ainavu kartēšanu (kas Abavas ielejā ir veikta), gan nepieciešamos apsaimniekošanas pasākumus. Ainavas uzturēšana ir neatņemami saistīta ar reģiona ekonomisko aktivitāti, iedzīvotāju demogrāfisko struktūru, nodarbinātību un transporta infrastruktūru. Izstrādājot dabas aizsardzības plānus, dažādu aktivitāšu realizēšanai ir iespējams piesaistīt finansējumu ĪADT un īslaicīgi atbalstīt atsevišķas saimnieciskās darbības iniciatīvas, tomēr ilgtermiņa risinājumam jāmeklē citi instrumenti. Saistībā ar minēto problēmu Programmā ir noteikta prioritāte P.7. *Kultūras potenciāls* ar rīcību R 7.1.2. *Dabas un kultūrvēsturisko ainavu identificēšana, saglabāšana un ilgtspējīga izmantošana*.
- 2.1.6. Programmas 2.3. nodaļā “*Transporta infrastruktūra un mobilitāte*” sniegta informācija, ka reģionāli un lokāli mobilitātes jautājumi būtu jārisina arī pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentos. Dominējošās automašīnu plūsmas Kurzemes reģionā ir uz valsts galvenajiem autoceļiem starp lielajām pilsētām: A9 Rīga (Skulte) – Liepāja, A10 Rīga – Ventspils, kā arī valsts galvenā autoceļa A11 posms Liepāja – Nīca. Ieviešot Transporta attīstības pamatnostādnes 2021. – 2027. gadam, to uzdevumi paredz būvdarbus uz valsts autoceļiem, papildus veicot valsts reģionālās un vietējās nozīmes autoceļu pārbūvi un atjaunošanu administratīvi teritoriālās reformas īstenošanai, kas reģionu iedzīvotājiem nodrošinās mobilitātes iespējas attīstības centru sasniegšanai. Plānošanas reģiona pašreizējās situācijas raksturojumā minēta Saldus apvedceļa būvniecības iespējamības izpēte, kā arī iespēja izmantot Liepājas pilsētas apvedceļu esošo vietējās nozīmes autoceļu V1222 *Nīca – Otaņķi – Grobiņa*, kam skiču projekta ietvaros ir veikts ietekmes uz vidi novērtējums. Tomēr šis izvērtējums ir veikts vairāk kā pirms 10 gadiem, tāpēc, atjaunojoties interesei par projekta realizēšanu, būtu jāveic jauns izvērtējums atbilstoši esošajai situācijai.
- 2.1.7. Kurzemes plānošanas reģionā ir divas lielās ostas – Liepājas un Ventspils, un trīs

⁴ Pieejams: <https://www.varam.gov.lv/lv/valsts-ilgtermiņa-tematiskais-planojums-baltijas-juras-piekrastes-publiskas-infrastrukturas-attistibai> (skatīts 04.03.2022.).

mazās – Pāvilostas, Rojas un Mērsraga ostas. Liepājas un Ventspils ostas kopā ar Rīgas ostu nodrošina lielāko daļu no tranzīta kravu pārvadājumiem Latvijā. Kravu nosūtīšanā un saņemšanā dominē Ventspils osta, bet, samazinoties pieprasījumam pēc fosilā kurināmā, rodas nepieciešamība par alternatīvu meklēšanu. Kā alternatīvas akcentēta jaunu konteineru un ro-ro kravu piesaistes, kā arī turpināt attīstīt ražošanu ostu teritorijās. Minētie attīstības pasākumi var būt saistīti ar noteiktiem vides piesārņojuma riskiem (var veidoties smaku un trokšņu piesārņojums, potenciālas bīstamo vielu noplūdes, pazemes ūdeņu un jūras ūdeņu piesārņojums), tāpēc šo risku iespējamība jāvērtē konkrētu attīstības projektu ievaros, ņemot vērā arī dažādu jau esošo ietekmju un plānoto jauno uzņēmumu vai jaunā veida kravu potenciālo ietekmi.

- 2.1.8. Mazajām ostām (Pāvilosta, Roja, Mērsrags) ir būtiska nozīme apkārtējo teritoriju ekonomiskajā attīstībā, tomēr Izstrādātājas vērtējumā problēmas saistās ar pievadceļu trūkumu un nepietiekošām enerģētiskajām jaudām. Programmā īpaši uzsvērts Mērsraga ostas potenciāls, jo, ostas teritorijā attīstoties industriālajam parkam un loģistikas centram, tā var kļūt par daudzfunkcionālu ostu un reģiona nozīmes saimniecisko pakalpojumu centru. Ostu kravu apgrozījuma pieaugumam ir svarīga nozīme apkārtējo teritoriju attīstībā, tomēr, palielinoties darbības apjomiem, pastāv vides riski. Savukārt Papē un Jūrmalciemā plānots atjaunot piestātnes zvejnieku un ūdenssporta/burāšanas vajadzībām. Uzsākot konkrētāku plānošanu, jāņem vērā, ka Pape atrodas *Natura 2000* teritorijā (dabas parkā “Pape”). Jūrmalciems atrodas ārpus ĪADT, bet tam pieguļošā Baltijas jūra ietverta aizsargājamā jūras teritorijā un *Natura 2000* teritorijā “*Nida-Pērkone*”. Attīstot dažādus projektus, primāri būs jāvērtē to ietekme uz dabas vērtībām un aizsargājamiem biotopiem ne tikai jūras teritorijā, bet arī piekrastē.
- 2.1.9. Izstrādātājas vērtējumā dzelzceļa transporta izmantošana ir viens no risinājumiem, lai veicinātu videi draudzīgāku transportlīdzekļu izmantošanu, tieši saistībā ar kravu pārvadājumiem uz ostām. Lai arī pasažieru pārvadājumi nav plaša mēroga, daudzveidīgu transporta risinājumu piedāvāšana iedzīvotājiem pozitīvi ietekmētu vides jautājumus, īpaši skatoties uz ilgtermiņa klimatneitralitātes mērķiem. Vides pārskatā kā pozitīva ietekme uz apkārtējo vidi ir vērtēti plāni dzelzceļu stacijām pieguļošo teritoriju nododot pašvaldībām, un sadarbībā ar tām šajā teritorijā izveidojot autostāvvietu stāvparka vajadzībām, kā arī labiekārtojot vidi.
- 2.1.10. Attiecībā par lidostām Vides pārskatā norādīts, ka līdzās Ventspils un Liepājas lidostām Programmā norādīti arī mazie lidlauki – Gudenieki, Priekule, Saldus, Cīrava, Vaiņode, Skrunda, Talsi, Okle, Lube, Dundaga un Žocene, kuru nozīmība perspektīvā, palielinoties maza izmēra lidaparātu satiksmes intensitātei, var tikt pastiprināta. Pagaidām minētie mazie lidlauki praktiski netiek izmantoti vai arī tiek piemēroti citām vajadzībām, bet perspektīvā iespējams izmantot veselības un tūrisma attīstībai, taču tādā gadījumā jānodrošina pieejama infrastruktūra līdz tiem.
- 2.1.11. Attiecībā par ūdens resursu un gaisa kvalitāti Vides pārskatā norādīts uz piesārņojumu, kas rodas blīvi apdzīvotās pilsētās. Vislielāko slodzi Ventas upju baseina apgabalā rada punktveida piesārņojums, kura galvenais avots ir komunālā sektora notekūdeņi. Esošajā situācijā vispiesārņotākā teritorija ir Liepājas Karostas kanāls, tāpat arī citi bijušie militārie objekti, kuru apkārtnē var būt piesārņojums no smagajiem metāliem un citām cilvēka veselībai kaitīgām vielām. Kā būtisks piesārņojums upēs ir pārrobežu ienese, ko rada Lietuvas radītais piesārņojums. Ventas upju baseinu apgabalā radušās kopējās slāpekļa ieplūdes sastāda 9% un fosfora ieplūde – 21% no kopējā vielu apjoma, kas ieplūst Baltijas jūrā un Rīgas jūras līci. Tālākā plānošanas procesā, akcentējot pierobežas teritoriju attīstību un

pārrobežu sadarbību, šim jautājumam vajadzēt pievērst lielāku uzmanību, sākotnēji uzsākot ar Lietuvu kopīgus izpētes projektus situācijas apzināšanai un tālāk – risinājumu meklēšanai. Otra lielāka upe, kuras sākums un daļa sateces baseina ir Lietuvā, ir Bārta, bet par pārrobežu piesārņojuma ieplūdi Bārtā informācija nav pieejama, tomēr tas nenozīmē, ka situācija ar ūdens kvalitāti šajā upē varētu būt labāka.

- 2.1.12. Vides pārskatā atzīmēts, ka plānošanas reģiona lielākajās pilsētās kaitīgo vielu izmešu daudzumam atmosfērā no stacionārajiem objektiem ir novērojama tendence palielināties. Kā risinājums piesārņojuma līmeņa samazināšanai ir rūpniecības objektu un publisko būvju pieslēgšana centralizētajai siltumapgādes sistēmai, kā arī energoefektivitātes pasākumu veikšana pašvaldību ēkās un daudzdzīvokļu mājās. Gaisa piesārņojuma samazināšanā svarīga ir pašvaldību iesaiste un gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programmu izstrāde pašvaldībās. Problēmas risināšanai Programmā ir ietverta prioritātes P3. *Zaļā un droša attīstība* rīcības virziena RV 3.1. *Ilgspējīgas un efektīvas enerģijas ražošanas un izmantošanas veidu attīstība* ietvaros noteiktā rīcība R 3.1.1. *“Ilgspējīgas enerģijas un AER izmantošana pašvaldību un to iestāžu ēkās (t.sk. kultūrvēsturiskos objektos), veicinot publisko būvju pieslēgšanu centralizētajai vai lokālajai siltumapgādei”*. Liepājas pilsētas pašvaldība ir izveidojusi Liepājas pilsētas ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plānu 2020. – 2030. gadam. Liepājas pilsētai līdz 2018. gadam, salīdzinot ar 2006. gadu, ir izdevies samazināt CO₂ emisiju apjomu par 45%. Izstrādātājas vērtējumā šādu plānu būtu ieteicams izstrādāt arī citām pašvaldībām.
- 2.1.13. Reģionā atrodas tādas degradētas teritorijas kā bijušie militārie vai rūpnieciskie objekti, pamestas industriālās zonas, bijušās sadzīves atkritumu izgāztuves, neizmantoto mazo hidroelektrostaciju dambji, u.c. Vides pārskatā norādīts, ka svarīga būtu šo teritoriju sakopšana un revitalizācija, bet līdz šim jautājums nav pietiekami risināts. Izstrādātājas ieskatā teritoriju revitalizēšanai pietrūkst kapacitāte un sistēmiska pieeja, t.sk. objektu apzināšanas, izvērtējuma un prioritāšu noteikšanas, finansējuma, vēlmes risināt degradētās teritorijas problēmu, ņemot vērā augsto izmaksu apmēru un darbu sarežģītību, kā arī īpašuma jautājumu neskaidrību. Programmas rīcībās šādas aktivitātes nav iekļautas, bet šāda veida jautājumi būtu risināmi pašvaldību līmenī.
- 2.1.14. Kā atzīmēts Vides pārskatā, tad sadzīves atkritumu daudzums reģionā palielinās, lai gan iedzīvotāju skaitam ir tendence samazināties. Kopumā secināts, ka pārstrādājamo atkritumu, ieskaitot bioatkritumus, dalītā vākšana nenotiek efektīvi, to ietekmē tas, ka sadzīves atkritumu dalītā vākšana un šķirošanas pakalpojums vēl nav ērti pieejams visiem atkritumu radītājiem visās pašvaldībās. Lai uzlabotu situāciju atkritumu apsaimniekošanas nozarē, galvenie attīstības virzieni ir apglabāto atkritumu apjoma samazināšana, kā arī atkritumu atkārtotas izmantošanas, pārstrādes un reģenerācijas veicināšana. Tas iekļauj arī sabiedrības izglītošanu par atkritumu apsaimniekošanas jautājumiem. Situācijas risināšanai Programmā definētajā prioritātē P3. *Zaļā un droša attīstība* rīcības virzienā RV 3.2. *Aprites ekonomikas ieviešana* paredzētas vairākas rīcības, kas vērstas uz atkritumu mazināšanu un atkritumu poligonu pielāgošanu.
- 2.2. Novērtējis sniegto informāciju, Birojs secina, ka Vides pārskatā ir iekļauta informācija par esošo vides stāvokli galvenajos ietekmes aspektos, ar ko saistīti attīstības virzienu lielākie izaicinājumi un vides problēmas. Informācija sniegta kontekstā ar plānošanas dokumentā noteiktajiem rīcības virzieniem un to īstenošanas risinājumiem (tik tālu, cik tas iespējams, ņemot vērā paša plānošanas dokumenta detalizācijas pakāpi, kas ietekmē vērtējumu detalizāciju). Pozitīvi vērtējams tas, ka vides stāvokļa novērtējums ir saistīts ar

identificētajiem galvenajiem izaicinājumiem kontekstā ar Programmas aktivitātēm, kas ir viens no būtiskākajiem vides stāvokļa izvērtējuma (Vides pārskatā) uzdevumiem. Ievērojot šo uzdevumu, Vides pārskatā identificētas vides jomas, kuras varētu tikt ietekmētas ar plānošanas dokumentā paredzētajiem attīstības virzieniem un risinājumiem. Savlaicīgi identificējot riskus, iespējams novērtēt, kā ar plānošanas dokumentu vides stāvokli var uzlabot, pasliktināt vai saglabāt esošajā stāvoklī, savlaicīgi novēršot negatīvo ietekmi. Tādējādi, izstrādājot pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, kuros jau detalizētāk tiktu definēti pašvaldību turpmākie attīstības rīcības virzieni un aktivitātes ar plānotajiem investīciju projektiem, kā arī izstrādāti teritorijas plānojumi, kuros teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu (turpmāk – TIAN) nosacījumos tiks iekļautas konkrētas prasības teritoriju turpmākajā izmantošanā, pašvaldībām īpaša uzmanība jāpievērš jau Programmas Vides pārskatā konstatētajām vides problēmām, lai teritoriju turpmākajā izmantošanā tiktu novērstas/nepieļautas vides kvalitātes pasliktināšanās. **Birojs secina, ka Kurzemes plānošanas reģiona pašvaldībām turpmāko teritoriju attīstības plānošanas dokumentu izstrādē jāņem vērā šādi vides aspekti:**

- 2.2.1. Ieviešot Transporta attīstības pamatnostādnes 2021. – 2027. gadam, papildus plānojama valsts reģionālās un vietējās nozīmes autoceļu pārbūve un atjaunošana administratīvi teritoriālās reformas īstenošanai. Līdz ar to turpmākajos teritorijas attīstības plānošanas dokumentos jāizvērtē, kurās teritorijās nepieciešams veikt transporta infrastruktūras attīstību, piemēram, veidojot pilsētu apvedceļus u.tml. Birojs piekrīt Izstrādātājas viedoklim, ka tas palīdzētu jau reģionāla mēroga plānošanas dokumentā identificēt vietas, kurās plānotajai darbībai varētu būt lielāka ietekme uz vidi un ĪADT, tostarp *Natura 2000* teritoriju, jo tādā gadījumā jāreķinās ar komplicētāku izvērtēšanas procedūru.
- 2.2.2. Kā problēma esošā vides stāvokļa raksturojumā ir norādīti antropogēni ietekmētie Kurzemes reģiona iekšzemes ūdeņi, kur kā galvenie slodžu avoti ir atzīmēti rūpniecība un komunālā saimniecība (ūdens resursu izmantošana un notekūdeņu novadīšana, bīstamo un prioritāro vielu noplūde), militārie objekti, tūrisms un rekreācija, kā arī pārrobežu piesārņojums. Vienlaikus Birojs vērš uzmanību tam, ka Kurzemes reģionam būtiski ir ņemt vērā arī to, ka tas lielā teritorijas daļā robežojas ar Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastes zonu, kas saskaņā ar Ministru kabineta 2011. gada 31. maija noteikumiem Nr. 418 "*Noteikumi par riska ūdensobjektiem*" ir noteikta kā riska ūdensobjekti – Baltijas jūras atklātais akmeņainais krasts A, Baltijas jūras atklātais smilšainais krasts B un Rīgas jūras līča rietumu piekraste CDE. Minēto ūdensobjektu piesārņojuma cēlonis ir arī iekšzemes ūdeņu stāvoklis, ko lielā mērā ietekmē skrajciemi, vasarnīcu apbūves teritorijas un individuālo māju apbūves teritorijas, kurās netiek veikta centralizēta notekūdeņu savākšana un attīrīšana. Līdz ar to turpmākajos teritorijas attīstības plānošanas dokumentos Birojs rekomendē pašvaldībām izvērtēt un rast risinājumus vides situācijas uzlabošanā, plānojot blīvi apdzīvotās vietās pilsētās un ciemos mājsaimniecību nodrošinājumu ar centralizēto notekūdeņu savākšanas sistēmu izveidi un mazo apdzīvoto vietu (līdz 500 iedzīvotājiem) notekūdeņu savākšanas sistēmu izveidi un attīrīšanas līmeņa uzlabošanu. Vienlaikus, plānojot un uzsākot jaunas apbūves teritorijas attīstību, pašvaldībām jānodrošina normatīvajos aktos, tostarp Ministru kabineta 2013. gada 30. aprīļa noteikumu Nr. 240 "*Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi*" 61. punkta prasību ievērošana attiecībā uz inženiertehniskās apgādes nodrošinājumiem u.c. risinājumiem ciema funkciju nodrošinājumam.
- 2.2.3. Vides pārskatā atzīmēts, ka viens no nozīmīgākajiem tūrisma piesaistes galamērķiem ir Kurzemes piekraste, kas tiek aktīvi izmantota rekreācijai. Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai ir izstrādāts tematiskais plānojums, kurā, izvērtējot apmeklētāju plūsmas un to ietekmi uz piekrastes

veģetāciju, noteiktas prioritāri attīstāmās vietas. Birojs piekrīt Izstrādātājas viedoklim, ka ieteicams izstrādāt tematiskos plānojumus, kas aptvertu vairākas piekrastes pašvaldības, izvirzot nosacījumus piekrastes teritoriju publiskās infrastruktūras attīstībai. Tādējādi tematiskajā plānojumā izvirzītie nosacījumi attīstāmo vietu aktivitāšu īstenošanai turpmāk būtu jāietver arī pašvaldības attīstības plānošanas dokumentos.

- 2.2.4. Programmā ir paredzēta tūrisma un atpūtas pakalpojumu sniedzēju zināšanu un prasmju attīstība, lai plašāka dabas teritoriju iesaiste rekreācijā tiktu veikta ar izpratni par pieļaujamo antropogēno slodzi. Tomēr Biroja ieskatā problēmu var radīt atbilstošas infrastruktūras nepietiekamība, kā arī tas, ka daudzām ĪADT nav izstrādāti dabas aizsardzība plāni un individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, kas detalizētāk noteiktu atļautās un aizliegtās darbības šajās teritorijās, kā arī ietvertu teritoriju infrastruktūras plānojumus. Līdz ar to turpmāk pašvaldībām būtu ieteicams sadarboties ar Dabas aizsardzības pārvaldi, lai rastu risinājumus nepieciešamās vides infrastruktūras izveidei, tādējādi reģionā būtu iespējams novērst/mazināt antropogēnās slodzes ietekmi tūristu un vietējo iedzīvotāju īpaši iecienītās dabas teritorijās.
- 2.2.5. Attiecībā uz gaisa piesārņojumu Vides pārskatā norādīts, ka atmosfēras piesārņojumam ir tendence palielināties reģiona lielākajās pilsētās. Biroja ieskatā gaisa piesārņojuma avoti potenciāli var būt gan mobilie piesārņojuma avoti (autotransports, dzelzceļš), gan ar ražošanu saistītās teritorijas/uzņēmumi, tādējādi, plānojot teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, tostarp teritorijas plānojumus, pašvaldībām ir jāpievērš uzmanība gaisa kvalitātes nodrošinājumam atbilstoši normatīvo aktu prasībām, nepieciešamības gadījumā jāveic gaisa piesārņotāji izkliedē aprēķins un konkrēto risinājumu līmeni jāplāno vai jāprojektē pasākumi gaisa kvalitātes uzlabošanai. Biroja ieskatā šis būtu viens no galvenajiem vides aspektiem, kas būtu jāņem vērā, izstrādājot arī pašvaldību teritorijas plānojumus, lai risinātu/nepieļautu konfliktsituāciju rašanos starp dažādu interešu pārstāvjiem (piemēram, uzņēmējiem un iedzīvotājiem), nosakot/mainot funkcionālos zonējumus, kā arī nosakot atbilstošus nosacījumus/ierobežojumus TIAN, īpaši tas būtu jāņem vērā Ventspils un Liepājas pašvaldībām turpmākajā teritoriju attīstības plānošanā.
- 2.2.6. Savukārt troksni reģionā, galvenokārt, rada autoceļu un dzelzceļu satiksme, aviosatiksme, industriālie procesi, rūpnieciskā darbība, dažādas trokšņa piesārņojuma iekārtas, tādējādi, attīstot transporta infrastruktūru, degradēto teritoriju pārveidi, jaunu teritoriju attīstību, ražošanas zonām attīstību un paplašināšanos u.tml., ir jāveic trokšņu līmeņu novērtējumi un, ja nepieciešams, jāplāno prettrokšņa pasākumi atbilstoši pašvaldību teritorijas plānojumam, iedzīvotāju viedoklim u.c. noteicošiem faktoriem. Vienlaikus Birojs vērš pašvaldību uzmanību, ka Ministru kabineta 2013. gada 30. aprīļa noteikumu Nr. 240 "*Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi*" 147. punktā noteikts, ka: "*plānojot jaunas dzīvojamās un publiskās apbūves teritorijas, tās paredz vietās, kur autoceļu, dzelzceļu un lidlauku, kā arī piesārņojošo objektu ietekme nepārsniedz normatīvajos aktos piesārņojuma jomā noteiktos piesārņojuma robežlielumus.*" Tādējādi Birojs rekomendē pašvaldībām, izstrādājot teritorijas plānojumus, tostarp tā grafisko daļu un TIAN, ņemt vērā minētos aspektus. Tomēr teritorijās, kur jau pašlaik konstatēti vides trokšņa robežlielumu pārsniegumi un kur to pieaugums ir prognozējams, būtu samērīgi ar plānošanas instrumentiem izsvērt ierobežojumus, vai vismaz pilnvērtīgi informēt teritoriju izmantotājus, ka attiecīgā teritorija ir nepiemērota iecerētajam izmantošanas mērķim.

3. Plānošanas dokumentā definēto vidēja termiņa attīstības prioritāšu īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums un risinājumi ietekmes mazināšanai

3.1. Stratēģiskā novērtējuma procesā ir vērtētas plānošanas dokumenta vidēja termiņa attīstības prioritātes vides ietekmes kontekstā, secinot, vai Programmā ietvertajām aktivitātēm ir prognozējama būtiska ietekme uz vidi, sniedzot ieteikumus, kam būtu jāpievērš uzmanība tālākā, jau detalizētākā plānošanas procesā:

3.1.1. **Prioritātei P1. Dinamiskas zināšanas** Stratēģiskā novērtējuma procesā paredzētajās rīcībās ietekme uz vidi netiek konstatēta, bet ar atsevišķiem pasākumiem (piemēram, izmantojot inovācijas, izglītošanas pasākumus, veicinot katra indivīda aktīvu līdzdalību uz zināšanām balstītā sabiedrībā un tautsaimniecībā), ietekme uz vidi varētu būt pozitīva un mazinātu negatīvās ietekmes no citām jomām.

3.1.2. **Prioritāte P2. Izaugsmes ekonomika** ietver nozīmīgus virzienus reģiona viedās specializācijas īstenošanai un zilās ekonomika attīstībai, kuras mērķis ir ilgtspējīga piekrastes un jūras tūrisma attīstība. Prioritātes ietvarā plānotas reģiona ekosistēmas atjaunošanas aktivitātes: tās aizsardzība, uzturēšana ilgtermiņā, dabas pašatjaunošanās stimulēšana, uzlabojot vides kvalitāti Kurzemē. Izstrādātājas vērtējumā tālākā plānošanas procesā būtu nepieciešams precizēt, kādas ekosistēmas nepieciešams atjaunot un kāda dabas pašatjaunošanās ir paredzēta. Būtiska ir videi draudzīga dzīvesveida principu ieviešana un inovatīvi risinājumi zaļas pilsētvides attīstībai (t.sk. inovācijas atkritumu apsaimniekošanā), kas ietvertu arī apdzīvoto vietu zaļo zonu, pilsētu aizsargjoslu un citu iedzīvotāju kvalitatīvai dzīves videi būtisku dabas ekosistēmu klātbūtni pietiekošā apjomā un kvalitātē. Izstrādātājas vērtējumā izpratne par kvalitatīvu dzīves vidi jāiekļauj pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentos. Rīcības virziena RV 2.4. *Atbalsta pakalpojumu attīstība Kurzemes uzņēmējiem* pie sasniedzamajiem indikatoriem minēts *“Izveidoto un atbalstīto kultūras un tūrisma vietu skaits”*. Ņemot vērā to, ka pēdējos gados tūrisma apskates objektu, taku, skatu torņu un atpūtas vietu ierīkošanai ir pieejams finansējums un to, ka apskates skaits pastāvīgi palielinās, atstājot negatīvu ietekmi uz vidi gan ar sadzīves atkritumiem, gan palielinātu rekreatīvo slodzi uz aizsargājamiem biotopiem un dabas vērtībām, Izstrādātājas ieskatā būtiskāks jautājums par jaunu vietu ierīkošanu ir esošās infrastruktūras apkalpošana un uzturēšana ilgtermiņā, tāpēc šāds indikators nav viennozīmīgi pozitīvi vērtējams, jo tā realizēšana var atstāt arī negatīvu ietekmi uz vidi bez atbilstošas uzturēšanas plānošanas un vajadzīgā finansējuma piesaistes ilgtermiņā. Līdzīgi neviennozīmīgi ir vērtēti rīcības virziena RV 2.6 *Uzņēmējdarbība nepieciešamās infrastruktūras izveide un attīstība* rīcība R 2.6.2. *“Infrastruktūras pilnveidošana ūdens tūrisma pakalpojumu sniegšanai”*, kas potenciāli var nelabvēlīgi ietekmēt vidi, palielinoties rekreācijas slodzei uz dabiskajām ekosistēmām un ilgtermiņā nenodrošinot izveidotās infrastruktūras uzturēšanu un apkalpošanu, piemēram, atkritumu savākšanas sistēmas izveidošanu ūdens tūristu apmetnēs. Attīstot šādus projektus, katrā konkrētajā gadījumā nepieciešams izvērtēt arī plānotās aktivitātes iespējamo ietekmi uz vidi.

3.1.3. **Prioritāte P3. Zaļā un droša attīstība** ietver piecus rīcības virzienus, kas paredzami ar pozitīvu ietekmi uz vidi. Piemēram, rīcības virziena RV 3.2. *Aprites ekonomikas ieviešanas* mērķis ir pārvērst atkritumus resursos, atkritumu poligonu pielāgošana un pārkvalifikācija, paplašinot dalītās savākšanas sistēmu un modernas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas izveide reģionā. Pozitīvi tiek vērtēti, ka ar prioritātes īstenošanu paredzēta bioloģiskās daudzveidības saglabāšana – vides izglītības aktivitātes, zaļā domāšana, ekosistēmu pakalpojumi, dabas ainavu

saglabāšana un uzturēšana un dabas tūrisma infrastruktūras attīstība un apsaimniekošana, kas kopumā viennozīmīgi atstās pozitīvu ietekmi uz vidi. Prioritātes rīcības virziena RV 3.4. *Dabas resursu ilgtspējīga apsaimniekošana rīcība R 3.4.4. “Dabas tūrisma produktu attīstība (t.sk. dabas tūrisma infrastruktūras attīstība un apsaimniekošana, tūrisma objektu popularizēšanas aktivitātes)”* saistīta arī ar prioritātes P2. *Izaugsmes ekonomika rīcības virzieniem RV 2.4. Atbalsta pakalpojumu attīstība Kurzemes uzņēmējiem* un RV 2.6 *Uzņēmējdarbībai nepieciešamās infrastruktūras izveide un attīstība*. Izstrādātājas vērtējumā lielāka uzmanība būtu pievēršama jau esošās tūrisma infrastruktūras uzturēšanai kvalitatīvā stāvoklī, novēršot negatīvās ietekmes to ekspluatācijas laikā. Savukārt rīcības R 3.4.2. *“Dabas resursu praktiskās pārvaldības aktivitāšu sekmēšana (piesārņojuma mazināšana, biotopu apsaimniekošana)”* mērķu sasniegšanai tālākā darba procesā nepieciešams uzlabot atbilstošo normatīvo bāzi, jo lielam skaitam ĪADT Kurzemes plānošanas reģionā nav spēkā esošu dabas aizsardzības plānu un individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu, un to neesamība kavē teritorijas optimālu apsaimniekošanu atbilstoši dabas aizsardzības mērķiem. Rīcības R 3.4.3. *“Biotopu saglabāšana un datu apkopošana to ilgtspējīgai uzraudzībai”* saturam Izstrādātājas ieskatā nepieciešams precīzāks formulējums, jo biotopu saglabāšana var ietvert dažādas rīcības. Rīcības virziena 3.5. *Pielāgošanās klimata pārmaiņām un efektīva reaģētspēja krīzes gadījumos (t.sk. infrastruktūra)* kā viens no indikatoriem minēts *“Jaunbūvēta vai nostiprināta piekrastes joslu, upju krasta un ezeru krasta aizsardzība pret plūdiem”*. Baltijas jūras piekrastes erozijas problemātika ir labi izskaidrota Programmas pašreizējās situācijas raksturojumā, un atbilstošu pasākumu vajadzība ir labi pamatota, savukārt upju krastu un ezeru krastu aizsardzībai nepieciešams detālāks skaidrojums ar konkrētu upju un ezeru nosaukšanu. Vienlaikus jāņem vērā, ka ūdeņu dabiskās ekosistēmas bieži ir arī aizsargājami biotopi un jebkādu būvniecības darbu veikšanai nepieciešams veikt ietekmes izvērtēšanu plānotajam projektam.

- 3.1.4. **Prioritātes P4. Ilgtspējīga mobilitāte** mērķis ir attīstības centru un citu apdzīvoto vietu sasniedzamības nodrošināšana, kuras rīcībās (paralēli autoceļu un dzelzceļu tīkla uzlabošanai) minēta arī ostu un lidlauku infrastruktūras attīstība, kas var radīt lielāku ietekmi uz vidi un cilvēku veselību. Izstrādātājas ieskatā Programmas ietvaros paredzētajām rīcībām nav iespējams veikt detālāku izvērtēšanu, to var veikt tikai konkrētiem projektiem.
- 3.1.5. **Prioritāte P5. Pievilcīga dzīves vide** saistāma ar Kurzemes plānošanas reģiona administrācijas sniegto pakalpojumu loka pilnveidošanu un paplašināšanu, ieviešot inovatīvus risinājumus pakalpojumu efektivitātes pilnveidē un digitālā sasniedzamībā. Vides kontekstā būtiska ietekme netiek konstatēta, Izstrādātājas vērtējumā tā varētu būt pozitīva ar sakārtotu vides infrastruktūru, ainavu, rekreācijas iespējām, sabalansētu dabas resursu izmantošanu un saglabāšanu, kas tiek plānots rīcības virziena RV 5.5. *Kurzeme kā pievilcīga mājvieta rīcībās*.
- 3.1.6. **Prioritāte P6. Sociālā iekļaušana** vērsta uz sociālās uzņēmējdarbības un iekļaujošas vides attīstību, tādējādi ar šīs prioritātes rīcību realizēšanu būtiska ietekme uz vidi netiek konstatēta.
- 3.1.7. **Prioritātes P7. Kultūras potenciāls** ietver kultūras mantojuma saglabāšanu ar akcentu rīcībās uz atbalstu radošajām nozarēm. Kā kultūras mantojuma objekts ir atzīmēts arī cilvēka un dabas mijiedarbībā veidojušās ainavas, piemēram, Abavas ielejā. Ainavu apzināšanas nepieciešamība ir ietverta rīcības virziena RV 7.1. *Kultūras mantojuma saglabāšana rīcībā R 7.1.2. “Dabas un kultūrvēsturisko ainavu identificēšana, saglabāšana, un ilgtspējīga izmantošana”*. Izstrādātājas vērtējumā

rīcības R 7.1.2. formulējumu būtu ieteicams pārskatīt, definējot, kādas dabas ainavas šajā rīcībā ir domātas.

- 3.1.8. **Prioritātes P8. Aktīva sabiedrība** (horizontālā prioritāte) mērķis ir nacionālās identitātes un piederības sajūtas stiprināšana, iekļaujošas līdzdalības un pilsonisko zināšanu līmeņa paaugstināšanās, stiprinot kvalitatīvu un drošu demokrātiskās līdzdalības un informācijas telpu. Būtiska ietekme paredzētajās rīcībās uz vidi netiek konstatēta, bet ar atsevišķiem pasākumiem (piemēram, Kurzemes viedo kopienu attīstība, NVO infrastruktūras attīstība) ietekme uz vidi varētu būt pozitīva un mazināt negatīvās ietekmes uz vidi no citām jomām.

3.2. Novērtējis sniegto informāciju, Birojs secina:

- 3.2.1. Vides pārskatā ir vērtētas plānošanas dokumentā izvirzīto prioritāšu un to rīcības virzienu potenciāli iespējamās ietekmes uz vidi. Ņemot vērā plānošanas dokumenta detalizāciju, Vides pārskatā sniegts vērtējums tikai par Programmā izvirzītajām plānotajām prioritātēm un rīcības virzieniem, vienlaikus norādot arī ar tiem saistītos potenciālos vides riskus/konfliktus.
- 3.2.2. No Vides pārskata izriet, ka kopumā iespējamās negatīvās ietekmes ir lokālas atsevišķu plānoto pasākumu īstenošanas vietās vai to tiešā tuvumā, kur var pieaugt slodze uz apkārtējo vidi, piemēram, izbūvējot vai rekonstrējot autoceļus, rekonstrējot degradētās teritorijas, attīstot Liepājas lidostu, ieviešot jaunas kravas un attīstot uzņēmumus Ventspils, Liepājas un Mērsraga ostās, šo vietu tuvumā varētu pasliktināties gaisa kvalitāte, pieaugt trokšņu līmeņi, savukārt, attīstot tūrisma infrastruktūru, lokāli var pasliktināties ūdens kvalitāte. Plānojot uzņēmējdarbības attīstību Baltijas jūras piekrastē un dabas teritorijās, pastāv riski aizsargājamām dabas teritorijām un biotopiem, kas apzināmi un novēršami jau detalizētākā plānošanas līmenī.
- 3.2.3. Ietekmes novēršanai un pārvaldībai, jo īpaši uz bioloģisko daudzveidību, klimatu un citiem vides aspektiem, nozīmīgi būs jāizvērtē pašvaldību teritoriju attīstības plānošanas dokumentos un/vai nekustamā īpašuma/darbības ierosinātāja konkrēto projektu ietvaros, kas šos vides aspektus ņem vērā un negatīvu ietekmi nepieļauj. Birojs vērs uzmanību tam, lai arī ar Programmu netiek noteikti konkrēti investīciju projekti, bet atbalstāmie projekti var būt arī saistīti ar objektiem, kuriem atbilstoši Novērtējuma likumā noteiktajam jāveic sākotnējais izvērtējums un/vai ietekmes uz vidi novērtējums vai ietekmes uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamām dabas teritorijām (*Natura 2000*) novērtējuma procedūra.
- 3.2.4. Pašvaldību attīstības plānošanas dokumenti ir tiešā veidā pakārtoti plānošanas reģionu attīstības plānošanas dokumentiem, līdz ar to Kurzemes plānošanas reģionā esošajām pašvaldībām būtu jāņem vērā turpmākajā teritoriju attīstības plānošanā jau Programmas Vides pārskatā identificētos esošos vides riskus, kā arī Biroja šā atzinuma 2.2. punktā ar apakšpunktiem konstatētos būtiskākos vides aspektus, kuriem īpaši jāpievērš uzmanība, lai nepieļautu vides kvalitātes pasliktināšanos, bet sekmētu esošās situācijas uzlabošanu.

4. Iespējamie kompensēšanas pasākumi

Saskaņā ar Novērtējuma likuma 43. pantu paredzēto darbību atļauj veikt vai plānošanas dokumentu īstenot, ja tas negatīvi neietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (*Natura 2000*) ekoloģiskās funkcijas, integritāti un nav pretrunā ar tās izveidošanas un aizsardzības mērķiem. Ja paredzētā darbība vai plānošanas dokumenta īstenošana negatīvi ietekmē *Natura 2000* teritoriju, darbību atļauj veikt vai dokumentu īstenot tikai tādos

gadījumos, kad tas ir vienīgais risinājums nozīmīgu sabiedrības sociālo vai ekonomisko interešu apmierināšanai un tajā ir ietverti kompensējoši pasākumi *Natura 2000* teritoriju tīklam.

Kurzemes plānošanas reģiona Programma nav izstrādāta ar tādu detalizācijas pakāpi, lai precīzi noteiktu, vai īstenojamās aktivitātes un pasākumi ietver tādas rīcības, kuru rezultātā tieši negatīvi tiktu ietekmētas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas *Natura 2000*.

Birojs vērs uzmanību tam, ja, ieviešot Programmu, tiks konstatēta negatīva ietekme uz *Natura 2000* teritoriju, pasākumiem, kas šo ietekmi radīs, ir piemērojami kompensējošie pasākumi atbilstoši Ministru kabineta 2006. gada 18. jūlija noteikumu Nr. 594 “*Noteikumi par kritērijiem, pēc kuriem nosakāmi kompensējošie pasākumi Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) tīklam, to piemērošanas kārtību un prasības ilgtermiņa monitoringa plāna izstrādei un ieviešanai*” prasībām.

5. Pārrobežu ietekme

Vides pārskata izstrādes laikā nav identificētas iespējamās būtiskas pārrobežu ietekmes, kuras rastos Programmas ieviešanas laikā.

6. Paredzētie pasākumi monitoringa nodrošināšanai

Vides pārskatā norādīts uz plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa nodrošināšanas kārtību, nenorādot plānošanas dokumenta īstenošanas vides novērtējumam piemērotākos indikatorus un to indikatīvos rādītājus. Tā kā Programmā paredzētie pasākumi būs reģionāla mēroga un ar ietekmi ilgstošā laika periodā gan Vides pārskatā, gan Programmas monitoringa ziņojumā jāizmanto dati, kas netieši norāda uz vides stāvokļa izmaiņu tendencēm, fokusējoties uz rezultātiem.

Biroja vērtējumā Vides pārskats jāpapildina ar Programmas īstenošanas vides novērtējuma un tajā izmantojamiem konkrētiem indikatoriem (piemēram, attīrīto notekūdeņu apjomi un atbilstība normatīvo aktu prasībām attiecībā uz attīrīšanu; vēsturiski piesārņotās vietas, kurās veikta sanācija un revitalizācija (skaits); ĪADT apsaimniekošanas plānu un sugu aizsardzības plānu īstenošana u.c.) gan Programmas līmenī, gan, iespējams, arī potenciāli atbalstāmo investīciju projektu līmenī, kur vides aspektu novērtējuma nepieciešamība būtu jāintegrē arī pieteikto projekta plānā.

II Vides pārskata sabiedriskā apspriešana

Atbilstoši Noteikumu Nr. 157 noteiktajām prasībām paziņojums par sabiedrisko apspriešanu plānošanas dokumentam un tā Vides pārskatam tika publicēts Kurzemes plānošanas reģiona tīmekļvietnē www.kurzeme.lv un Biroja tīmekļvietnē. Sabiedriskā apspriešana notika laika posmā no 2021. gada 10. novembra līdz 2021. gada 10. decembrim neklātienēs formā (attālināti). Videokonference tika organizēta 2021. gada 23. novembrī plkst.14.00 *Zoom* platformā. Vides pārskata un plānošanas dokumenta projekti, kā arī video prezentācija tika publicēti Kurzemes plānošanas reģiona tīmekļvietnē www.kurzeme.lv. Drukātas dokumentu versijas bija pieejamas Kurzemes plānošanas reģiona administrācijā, Valguma iela 4a, Rīgā, pēc iepriekšējas pieteikšanās. Rakstiskus priekšlikumus varēja nosūtīt pa pastu uz adresi Valguma iela 4a, Rīga, LV – 1048 vai elektroniski uz e-pasta adresi pasts@kurzemesregions.lv.

Vides pārskata sagatavošanas laikā notikušas konsultācijas ar Valsts vides dienesta Kurzemes reģionālo vides pārvaldi, Dabas aizsardzība pārvaldi un Veselības inspekciju. Konsultācijas ar kompetentajām institūcijām tikušas uzsāktas laicīgi, institūcijām un sabiedrībai tika dota iespēja pilnā mērā izteikt savu viedokli par plānošanas dokumentu un Vides pārskatu. Institūcijām nav būtisku iebildumu par izstrādāto Programmu un Vides pārskatu un ir tos konceptuāli atbalstījušas.

Izvērtētā dokumentācija:

Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2021. – 2027. gadam un tās Vides pārskats.

Piemērotās tiesību normas:

1. Likums “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*”.
2. Atkritumu apsaimniekošanas likuma 5. pants.
3. Ūdens apsaimniekošanas likuma 5. pants.
4. Likuma “*Par piesārņojumu*” II, IV, V daļa.
5. Teritorijas attīstības plānošanas likums.
6. Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr.157 “*Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*” III, IV, V, VI, VII, VIII daļa.
7. Ministru kabineta 2009. gada 3. novembra noteikumi Nr. 1290 “*Noteikumi par gaisa kvalitāti*”.
8. Ministru kabineta 2014. gada 24. janvāra noteikumi Nr. 16 “*Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība*”.

Biroja viedoklis:

Atbilstoši Novērtējuma likuma 23.⁵ panta sestās un septītās daļas prasībām Birojs konstatē, ka:

- 1. Programmas Vides pārskats kopumā atbilst normatīvo aktu prasībām, tajā ietverti secinājumi par vides problēmām un nepieciešamajiem risinājumiem to novēršanai. Pilnveidojot Vides pārskatu un plānošanas dokumentu, kā arī izstrādājot Kurzemes plānošanas reģiona pašvaldību attīstības plānošanas dokumentus, ņemams vērā šajā Biroja atzinumā (2.2. punktā ar apakšpunktiem un 6. punktā) un Vides pārskatā norādītais.**
- 2. Lai konstatētu Programmas īstenošanas radīto tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi, Kurzemes plānošanas reģionam vismaz vienu reizi plānošanas periodā (2027. gadā) jāizstrādā monitoringa ziņojums un jāiesniedz (arī elektroniskā veidā) Birojā.**

Birojs vērš uzmanību, ka Kurzemes plānošanas reģionam atbilstoši Noteikumu Nr. 157 27. punktā noteiktajam jā sagatavo informatīvais ziņojums par to, kā plānošanas dokumentā integrēti vides apsvērumi, kā ņemts vērā Vides pārskats, Biroja atzinums un sabiedriskās apspriešanas rezultāti, jāsniedz izvēlēta risinājuma pamatojums un jānorāda pasākumi ietekmes monitoringam. Atbilstoši Noteikumu Nr. 157 28. un 29. punktā noteiktajam jā sagatavo un jāpublicē arī paziņojums par plānošanas dokumenta pieņemšanu.

Direktore

(paraksts*)

D. Avdejanova

**Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu*

Atzinums nosūtīts Kurzemes plānošanas reģionam, *E.Adresē*.